

gave van literaire of cultuurhistorische bronnen absoluut noodzakelijk. Zo mag men toch op zijn minst wel een geannoteerde uitgave van de dagboeken van JOHANNES KING verwachten.

Hierna pas kan men met vrucht de oudere taalfasen van het Surinaams bestuderen. Dit vraagt de toegewijde aandacht van specialisten. Het onderzoek zal tenslotte moeten resulteren in een beeld van de taalontwikkeling: de opbouw van de woordenschat, de invloeden van andere talen, de structurele veranderingen. Vele interessante problemen kunnen zich hierbij voordoen. Om zich een overzicht van de problematiek te verschaffen zou men kunnen beginnen met een variantenstudie van de opeenvolgende bijbeledities. Dit vraagt meer dan een uitsluitend taalkundige scholing. Een vertaling is nooit los te zien van de culturele omgeving waarin zij is ontstaan (of liever van de culturele afstand tussen origineel, vertaler en lezers). Dikwijls zal ethno-linguïstisch onderzoek hier nodig zijn. En vele andere factoren komen de aandacht van de onderzoeker vragen: de persoonlijke instelling van de vertaler tegenover het origineel (een vertaler als SCHUMANN stond veel vrijer tegenover een gewijde tekst dan een vertaler als TREU), de taalbeheersing van de vertaler (wij weten dat men soms maar lukraak vertaalde), de tijd van ontstaan van de vertaling (bestond er al een gevestigde schrijftaaltraditie of niet).

Het historisch onderzoek zal meermalen verplaatst worden op historisch-dialectisch terrein. Van de huidige dialectische verschillen weten wij niet veel meer dan dat zij bestaan. Uit het woordenboek van SCHUMANN blijkt dat gecompliceerde dialectische verhoudingen reeds vóór 1800 bestonden. Hij vermeldt althans woorden die bijvoorbeeld alleen nog door de oudere neger-slaven op voormalige Engelse plantages gebruikt werden.

Wanneer wij moeten samenvatten wat tot nog toe voor de studie der oudere Surinaamse taalfasen gedaan is staan wij voor een leegte. Het beschikbare materiaal ligt verspreid in Suriname en Nederland. Met de bibliographie van pater DONICIE en mij (17) wordt nog maar een klein begin gemaakt. Wij weten nu tenminste wat er is en waar dat te vinden is. Enkele Saramakkaanse teksten werden door SCHUCHARDT uitgegeven. Verder is er niets.

Men zal mij hier misschien willen wijzen op de oudere lexiconen en grammatici. Men mag hun werk echter slechts beschouwen als bronnen (welke overigens ook uitgegeven behoren te worden), vooral niet als studies over een oudere taalfase. Deze schrijvers misten immers kennis van de huidige fase als vergelijk-